

# ชื่อก่อตั้งอิสลาม

# เชคกุลัยนี



“หากไม่มีอุละมาอ์ละก็ พวกเราทุกวันนี้ก็ไม่อาจรู้จักอิสลามได้เลย” ท่านอิมามโคมัยนี(ร.ฮ.) สถาบันสอนศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันสอนศาสนาของชีอะฮ์ตลอดประวัติศาสตร์อิสลามที่ผ่านมามีเป็นฐานที่มั่นที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของอิสลาม เคยเป็นที่พุ่มพอก ‘ผู้ปกป้องอิสลาม’ ที่สำคัญที่สุด และจะดำเนินอยู่ต่อไปตราบชั่วกาลนาน สิ่งที่ท่านอิมามโคมัยนี(ร.ฮ.) ได้กล่าวไว้ว่า

“หากไม่มีอุละมาอ์ละก็ พวกเราทุกวันนี้ก็ไม่อาจรู้จักอิสลามได้เลย”

นั่นเป็นการบ่งบอกให้เห็นข้อเท็จจริงหนึ่ง และเป็นเหตุผลที่ดีที่สุดสำหรับการนำเสนอชีวประวัติของบรรดาอุละมาอ์ผู้ยิ่งใหญ่ของสถาบันสอนศาสนาซึ่งจะประกอบไปด้วยการวิเคราะห์การเริ่มต้น และความก้าวหน้าทางวิชาการของท่านเหล่านั้นว่า ท่านเหล่านั้นปกป้องรักษาการเผยแพร่วิชาการอิสลามได้อย่างไร ชีวประวัติที่จะได้นำเสนอจะแสดงให้เห็นถึงความพร้อมทางด้านวิชาการอันหาที่เปรียบมิได้ของท่านเหล่านั้นที่ประกอบกันเข้าเป็นโครงสร้างของหลักการเฉพาะที่เรียกว่า ‘อิสลาม’ อันมีวิธีการดำเนินชีวิตที่ทรงพลังแฝงอยู่ในตัวของพวกท่านเหล่านั้น อินชาอัลลอฮ์

เพื่อเจริญรอยตามแนวทางของ ‘ผู้ปกป้องอิสลาม’ หวังว่าท่านผู้อ่านจะให้ความสนใจในเรื่องเหล่านี้

## ท่านเชคกุลัยนี (ร.ฮ.)

ท่านมุฮัมมัด บินยะอฺกอบ อัล-กุลัยนี ได้รับฉายานามว่า ‘ชื่อก่อตั้งอิสลาม’ อันหมายถึง ‘ผู้ได้รับการเชื่อถือของอิสลาม’ ท่านอิบโนอะซีร ได้เขียนไว้ในหนังสือ ‘ญามิอุลอุศูล’ ว่า :

“ลักษณะเฉพาะของชีอะฮ์ก็คือในทุกต้นศตวรรษ จะมี ‘มูญ์ดิดิต’(ผู้ฟื้นฟู) ของมัซฮับของพวกเขาเกิดขึ้นมา โดยตลอด ในต้นศตวรรษที่ 2 (ของอิสลาม) คือท่านอิมามริฎอ(อ) ในต้นศตวรรษที่ 3 คือ ท่านมุฮัมมัด บิน ยะอฺกอบ อัล-กุลัยนี ในต้นศตวรรษที่ 4 คือ ท่านซัยยิดมูรตะฎอ อะละมุลสุดา”

ช่างน่ายินดีเป็นอย่างยิ่งที่ในต้นศตวรรษที่ 15 มีท่านผู้นำของเราคือ ท่านอิมามโคมัยนี(ร.ฮ.) ที่มีอิทธิพลเหนือโลกทั้งหมด ไม่ต้องสงสัยเลยว่าท่านอิมาม(ร.ฮ.) คือบุคคลที่ดีที่สุด ที่จะเป็นผู้ได้ชื่อว่า ‘ผู้ฟื้นฟูหลักการศาสนา’

### ชีวประวัติ

เป็นที่น่าเศร้าใจที่ว่าบุคคลระดับผู้รู้ที่ยิ่งใหญ่ และเป็นหน้าเป็นตาของโลกชีอะฮ์ที่มีชีวิตอยู่ในศตวรรษที่ 3 นั้น กลับมีข้อมูลที่น้อยมากเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่อันจำเริญ การดำเนินชีวิต บทบาททั่วไปของตัวท่าน ทั้ง ๆ ที่มีการค้นคว้า วิจัยตรวจสอบแต่ก็ยังไม่ได้บทสรุปที่ชัดเจน ม่านที่ปิดบังสายตามุสลิมที่จะต้องเรียนรู้วิถีชีวิตของ ‘ทายาทศาสดา’ ท่านนี้ ผู้รับใช้อิสลามตลอดชีวิต ก็ยังคงปิดสนิทอยู่

สิ่งที่เราได้จากหน้าประวัติศาสตร์ก็คือ ท่านเชคกุลยีนี(ร.ฎ.)เป็น ‘นาอิบุลคอค’ (ตัวแทนพิเศษ)ของท่านอิมามมะฮฺดี(อ) ฮะดีษและริวายะฮฺส่วนใหญ่ที่ท่านรายงานมานั้น ได้รับรายงานโดยตรงมาจากแหล่งที่มาของมันเลย อันหมายถึงตัวของท่านอิมาม(อ)

ปีเกิดของท่านเชคกุลยีนีนั้นยังไม่แน่ชัดว่าท่านเกิด ปี ฮ.ศ.เท่าใด แต่ปีที่ท่านวะฟาตคือ ฮ.ศ.327 หรือ329 ท่าน เกิดที่หมู่บ้าน ‘กุลยีน’ ห่างจากเมืองเรย์ไปทางตะวันตกเฉียงใต้ ประมาณ 38 กิโลเมตร ณ.ที่แห่งนี้ได้ให้กำเนิด ‘ฟุก่อฮาอ์’ (ผู้วินิจฉัยปัญหาศาสนา) และ ‘มุฮัดดีซิน’ (นักรายงานฮะดีษ) เป็นจำนวนไม่ใช่น้อย

ท่านเชคกุลยีนี(ร.ฎ.) ดำรงตำแหน่งผู้นำของชีอะฮฺอยู่ในเมือง ‘กุลยีน’ อยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง แล้วก็อพยพไปอยู่ที่ ‘แบกแดด’ สอนศาสนาและวิชาการของอะฮฺลุลบัยตุ(อ) อยู่ที่นี่

ท่านนะญาซี กล่าวว่า : “ท่านเป็นผู้นำของชีอะฮฺในช่วงเวลานั้นที่เมืองเรย์ ท่านได้บันทึกอัล-ฮะดีษมากกว่าผู้ใดทั้งหมด และได้รับการไว้วางใจเหนือผู้อื่นทั้งหลาย”

ท่านอิบน์ญอวษ กล่าวว่า : “เรื่องการได้รับการยอมรับนำเชื่อถือ และการรักษาอะมานะฮฺ(พันธสัญญา)ของท่านนั้นเป็นที่กล่าวขานของทุกคน”

ท่านอิบน์อะซีร เจ้าของตำรา ‘อัลกามิล ฟิตตารีค’ กล่าวว่า : “ท่านได้สร้างบรรยากาศใหม่ให้กับชีอะฮฺในยุคศตวรรษที่ 3 เป็นอาลิม และผู้นำที่ยิ่งใหญ่น่านับถือและเป็นที่ยกย่องของชีอะฮฺโดยทั่วไป”

ท่านอิบน์ฮะญูร อัชกอลานี กล่าวว่า : “ท่านกุลยีนี เป็นผู้นำคนหนึ่งของชีอะฮฺในช่วงสมัยการปกครองของราชวงศ์อับบาซีย”

ท่านมุลลามุฮัมมัดตะกี มัจญ์ลีซี กล่าวว่า : “เป็นความจริงที่ว่า หัวผู้รู้ของชีอะฮฺที่เสมอเหมือนท่าน กุลยีนีไม่มีอีกแล้ว ท่านละเอียดละเอียดอย่างมากในการคัดเลือกริวายะฮฺและการเรียบเรียงหนังสือของท่าน เข้าใจว่าท่านได้การช่วยเหลือและสนับสนุนเป็นพิเศษจากอัลลอฮฺ(ช.บ.)”

ท่านมุฮักกิก ฮิลลี กล่าวใน ‘บทนำของมูตะบَّر’ ว่า : “เมื่อพิจารณาจะพบว่า ‘ฟุก่อฮาอ์’ (ผู้วินิจฉัยปัญหาศาสนา)-ขออัลลอฮฺได้ทรงประทานความยินดีต่อท่านเหล่านั้น มีตำรับตำรามากมายและการถ่ายทอดคำพูดของท่านเหล่านั้นก็มีต่อ ๆ กันมาอย่างไม่ขาดสาย ข้าพเจ้ารู้สึกอึ้งอึ้งกับถ้อยคำของผู้มีชื่อเสียงเหล่านั้นอันแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมความประเสริฐ การเอาจริงเอาจังในการค้นคว้า ตรวจสอบ และเลือกเฟ้นสิ่งที่ดีออกมา ข้าพเจ้ารู้สึกเพียงพอแล้วต่อสาระในตำรับตำราของผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านั้นที่มีการอิจญ์ติฮาด(การเพียรพยายามในการเอากฎเกณฑ์ต่าง ๆ ออกมาจากหลักการพื้นฐานของศาสนา) และเป็นที่น่าเชื่อถือของท่านเหล่านั้น กลุ่มบุคคลที่ ข้าพเจ้าถ่ายทอดริวายะฮฺและฮะดีษมา ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาของบรรดาอิมามท่านต่าง ๆ นั้นมีดังนี้ : ท่านฮะซัน บินมะฮฺบุบ ท่านอะฮฺมัด บินอะบีนัศร บะซันญี ท่านฮุเซน บินชะอีด อะฮฺวะซี ท่านฟีฏล บินชาฮานนิซาบุรี ท่านยูนุซ บินอับดุลเราะฮฺมาน และท่านที่อยู่ในสมัยต่อมาคือช่วงที่ที่ท่านอิมามมะฮฺดี(อ) ขอยบะฮฺ(ไม่ปรากฏกาย) คือท่านมุฮัมมัด บินบาบะวัยฮฺ (เชคศุดุก) และท่านมุฮัมมัด บินยะฮฺกูบ อัล-กุลยีนี”

### หนังสือ ‘อัล-กาฟี’

สิ่งที่ท่านเชคกุลยีนี(ร.ฎ.)ได้นำเสนอแก่พวกเราและประชาชาติอิสลามโดยส่วนรวมมานับศตวรรษแล้วก็คือหนังสือ ‘อัล-กาฟี’ ถึงแม้เราไม่มีข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับวิถีชีวิตของบุรุษผู้ยิ่งใหญ่แห่งประวัติศาสตร์ผู้นี้ แต่...หนังสือ ‘อัล-กาฟี’ นี้ก็เพียงพอแล้วที่จะแสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่และความสูงส่งของท่าน

ท่านเชคกุลยีนี(ร.ฎ.)เป็นบุคคลแรกที่ได้จำแนกฮะดีษและริวายะฮฺออกเป็นบทเป็นตอน และ ‘อัล-กาฟี’ ของท่านนั้นนับได้ว่าเป็นหนังสือเล่มแรกในจำนวนตำรา 4 เล่ม(กุดุบอ์รเบอะฮฺ)ของชีอะฮฺ หนังสือเล่มนี้มีความยิ่งใหญ่และเป็นที่น่าเชิดชู แจกเช่นตัวของผู้ประพันธ์เอง คือมีจำนวนฮะดีษปรากฏอยู่ถึง 15,176 ฮะดีษ

ท่านประพันธ์หนังสือเล่มนี้ขึ้นมาโดยใช้เวลาถึง 25 ปีและมาสิ้นสุดลงในขณะที่ท่านเชคอยู่ในกรุงแบกแดด แต่ไม่เป็นที่กระจ่างนักว่าหนังสือเล่มนี้เริ่มต้นเขียนเมื่อไหร่ ?

ท่านเชคมุฟีด(ร.ฮ.)ได้พูดเกี่ยวกับหนังสือ ‘อัล-กาฟี’ ไว้ว่า : “อัล-กาฟีอยู่ในฐานะหนังสือที่ดีเยี่ยมที่สุดของ

**ชีอะฮ์และมีประโยชน์มากที่สุด”**

ท่านมุฮัมมัด บินมักก็อามิลี (ชะฮีดเอาวัล)กล่าวว่า: “อัล-กาฟี จัดอยู่ในหนังสือประเภทหนังสือที่รวบรวมอัล-ฮะดีษ ยังไม่มีชีอะฮ์คนใดที่ได้เขียนหนังสือแนวนี้เช่นท่านเชคกุลัยนี”

ท่านเชคชัยนุดดีน(ชะฮีดชานี)กล่าวว่า : “ขอสาบานด้วยดวงจิตของข้าพเจ้าว่า ยังไม่มีนักเขียนคนใดที่ได้แต่งตำราเช่น ‘อัล-กาฟี’ มาก่อน ความสูงส่ง ความยิ่งใหญ่ และฐานภาพอันสูงส่งของท่านเชคกุลัยนีฉายให้เห็นได้จากหนังสือเล่มนี้”

ท่านมุฮักกิก กุรกี กล่าวว่า : “หนังสือเล่มนี้ถูกรวบรวมมาจากอัล-ฮะดีษ และความเร้นลับต่างๆของศาสนา ซึ่งไม่อาจพบได้จากตำราเล่มอื่น”

ท่านมุลลามุฮซิน พัยฎกาชานี กล่าวว่า: “อัล-กาฟี เป็นตำราที่สูงส่งที่สุด สมบูรณ์ที่สุด และครอบคลุมเนื้อหา มากที่สุด เพราะมันบรรจุไปด้วยหลักการที่เป็นข้อกำหนดหลัก ไม่มีข้อบกพร่องและข้อมูลไร้สาระปรากฏอยู่ในนั้น”

ท่านเมอลามุฮัมมัดอะมีน อิสต๊ระอะอะดี กล่าวในหนังสือ ‘พะวาอิตุลมะดีนะฮ์’ ว่า : “เราได้ยินจากคณาจารย์ และอุละมาอ์ผู้ทรงคุณวุฒิว่า ในโลกอิสลามยังไม่มีตำราเล่มใดที่ได้เรียบเรียงไว้แล้ว จะมีความเท่าเทียมหรือใกล้เคียงกับอัล-กาฟีได้”

**จุดเด่นของหนังสือ ‘อัล-กาฟี’**

(1) อันเนื่องมาจากการที่ท่านเชคกุลัยนี(ร.ฎ.)มีชีวิตอยู่ในช่วงสมัยของตัวแทนอิมามมะฮ์ดีทั้งสี่ หรือตัวแทนเฉพาะของท่านอิมาม(อ) ดังนั้นแน่นอนเหลือเกินว่าท่านจักต้องได้ใช้ประโยชน์ในเรื่องฮะดีษจากท่านเหล่านั้นจึงสามารถให้ความมั่นใจกับหนังสือของท่านได้ สิ่งนี้มีได้หมายความว่าเราจะต้องยอมรับอัล-ฮะดีษทั้งหมดโดยปราศจากการค้นคว้าตรวจสอบ แต่บรรดาผู้ชำนาญการทั้งหลายในเรื่องฮะดีษและริวายะฮ์จะต้องทำการค้นคว้า ตรวจสอบ สายสืบ และผู้รายงานฮะดีษนั้น ๆ ด้วย จะต้องแยกอัล-ฮะดีษที่อยู่ในชั้น ‘คอฮีฮ์’ ออกจาก ‘ฎอฮีฟ’ ให้ได้ แล้วค่อยนำเสนอต่อสาธารณชน การค้นคว้าตรวจสอบนี้จะต้องดำเนินการตรวจสอบจากตำราอ้างอิงของฮะดีษต่างๆ และเหนืออื่นใดทั้งหมดก็คือตรวจสอบจาก ‘ตำราทั้งสี่’ (กุตุบอัรอะฮ์) ซึ่งนับเป็นตำราอ้างอิงหลักในเรื่องฮะดีษของชีอะฮ์ โดยจะต้องอยู่ภายใต้การดูแลของอุละมาอ์ผู้ชำนาญการในสาขาวิชาอัล-ฮะดีษ ผู้รายงานฮะดีษ(อัล-ริฎาล)

(2) มีนักค้นคว้าและตรวจสอบผู้มีชื่อเสียงท่านหนึ่งกล่าวว่า :

“แนวทางการเรียบเรียงของท่านเชคกุลัยนีในการลำดับฮะดีษก็คือ ในแต่ละบทนั้นท่านจะเอาฮะดีษที่ถือว่า ‘คอฮีฮ์’ (ถูกต้อง)ที่สุดมาไว้ลำดับต้น ๆ และลำดับต่อไปก็จะเป็นฮะดีษที่ยังมีความหมายคลุมเครือไม่กระจ่าง ฮะดีษสุดท้ายของบทนั้น ๆ ส่วนมากจะเป็นฮะดีษที่ยังมีข้อสงสัยปรากฏอยู่”

(3) หนึ่งในจุดเด่นของ ‘อัล-กาฟี’ ก็คือ ท่านเชคจะรายงานสายสืบฮะดีษแต่ละเรื่องไปจนถึงท่านอิมาม(อ) การที่ท่านได้ตัดสายสืบต้น ๆ ออกไปนั้น แสดงว่าสายสืบมีรายงานมาจากหนังสือเล่มอื่น และลำดับสายรายงานดังกล่าวต้องย้อนกลับไปดูหนังสือเล่มนั้น

**ตำราที่ท่านเชคกุลัยนี ได้เรียบเรียงไว้**

(1) ‘กิตาบตัฟซีร์ลุลูฮ์ยา’ (2) ‘กิตาบอัล-ริฎาล’ เกี่ยวกับตัวผู้รายงานฮะดีษ (3) ‘กิตาบอัล-ร็อดดอะลา กัอโรอ มิฎอะฮ์’ (ตอบพวกกัอโรอ มิฎอะฮ์) (4) ‘กิตาบุลร่อซาอิล’ (สาส์นของท่านอิมามผู้ทรงธรรม(อ)) (5) ‘กิตาบุมากิละฟีลอะอิมมะฮ์ มินัชชะอริ’ (รวบรวมบทกวีต่างๆที่พูดถึงบรรดาอิมามมะฮ์ดี(อ))

**อสังกรรมของท่านเชคกุลัยนี(ร.ฎ.)**

ท่านเชคกุลัยนี(ร.ฎ.)ได้ถึงแก่อสังกรรมประมาณปีฮ.ศ. 328 หรือ 329 ที่กรุงแบกแดด หลุมฝังศพอันจำเริญของท่านอยู่ที่ ‘บาบัลกุพะฮ์’ กรุงแบกแดดใกล้ส่วนที่เรียกว่า ‘ญิซเราะตีก’ เป็นเวลานานนับศตวรรษมาแล้วที่บรรดาชีอะฮ์ได้ไปที่นั่นเยี่ยมเยียน(ชียาเราะฮ์)หลุมฝังศพของท่าน ฟีน้องอะฮ์ลุลฮุซนนะฮ์ก็ยังคงมีการให้เกียรติต่อหลุมฝังศพของท่านด้วย ❀